

Voorwoord

Van links naar rechts: de wethouders Maurice Remery en Esther Prent, burgemeester Ruud van den Belt en de wethouders Kees Gommeren en Nadir Baali .

Met het grootste deel van het lopende jaar alweer achter de rug, is het zoals gebruikelijk tijd om het vizier te richten op volgend jaar en de jaren daaropvolgend. In navolging van de perspectiefnota die in juli is vastgesteld, doen we dat nu met de begroting 2024-2027.

Ook deze begroting is, uiteraard, weer gebaseerd op de koers die vorig jaar is ingezet met het raadsakkoord “Van ambitie naar actie”. Koersvast blijven is misschien wel één van de grootste uitdagingen van deze tijd en zeker niet alleen voor ons als lokale overheid.

De toestand in de wereld is dusdanig, dat er voortdurend bijgestuurd moet worden om in te kunnen spelen op actuele ontwikkelingen, crises en aanhoudende kostenstijgingen. Zo zijn de financiële vooruitzichten inmiddels aanmerkelijk minder rooskleurig dan we bij vaststelling van de perspectiefnota, in deze mate, konden voorzien. Hieruit vloeit een niet te onderschatten extra opgave voort, die ons opnieuw voor de vraag stelt hoe we zo effectief mogelijk uitvoering kunnen geven aan onze wettelijke taken enerzijds en anderzijds onze prioriteiten en ambities kunnen bewerkstelligen.

Je kunt echter pas keuzes maken en bijsturen als je weet op welke koers je wilt blijven, of hoever je daar in het uiterste geval van wilt en kunt afwijken om toch dezelfde kant op te blijven bewegen

Midden in onze samenleving

Die duidelijkheid en koersvastheid zijn noodzakelijk om als gemeente te kunnen handelen in het best mogelijke belang van onze inwoners, ondernemers en bezoekers. Dat doen we in het heden, met het oog op de toekomst. We werken vanuit de bedoeling en denken - zoals dat heet - van binnen naar buiten. We staan midden in onze gemeenschap, om wat daar leeft en speelt te vertalen naar het beleid dat we maken en de uitvoering die we daaraan geven.

Deze werkwijze maakt van ons een betrouwbare én herkenbare gemeente. Met bestuurders en medewerkers, die - in een lerende organisatie - op het juiste moment en vanaf de juiste plek de juiste dingen doen. In nauwe samenspraak met de mensen voor wie we dit allemaal doen.

Hierop hebben we de afgelopen jaren ingezet met onze organisatieontwikkeling. Die ronden we dit jaar af als project en maken we onderdeel van ons dagelijks werk.

Samen-werken

Onze organisatie is vernieuwd en verjongd en, zoals beloofd aan onze medewerkers, hebben we de eerste stappen gezet om beter zicht te krijgen op het werkaanbod en de beschikbare capaciteit. Uiteraard met de bedoeling hierin het benodigde evenwicht te krijgen. Want het kan nog zo leuk zijn om bij de gemeente Steenbergen te werken; het moet ook voor iedereen vol te houden zijn.

In een overspannen arbeidsmarkt is het makkelijk om van baan te veranderen, dus is het aan werkgevers om ervoor te zorgen dat zij hun mensen voortdurend “binden en boeien”. Voor evenwicht zorgen tussen werk en privé, onder meer door het faciliteren van hybride werkmogelijkheden. Zorgen dat individuele kwaliteiten optimaal tot hun recht kunnen komen en verder ontwikkeld (kunnen) worden. Ook kijken we naar slimme samenwerkingsmogelijkheden met partners in de regio, zodat we minder kwetsbaar zijn.

Bijkomstig voordeel onder de huidige omstandigheden is wel dat de overheid als een aantrekkelijke, (want) stabiele werkgever te boek staat. Een sector die minder gevoelig is voor marktontwikkelingen. Niettemin blijft het voor sommige functies moeilijk om geschikte kandidaten te vinden, wat betekent dat we de arbeidsmarkt creatief moeten benaderen. Bijvoorbeeld door bekenden in ons eigen netwerk te wijzen op vacatures waarvoor zij mogelijk in aanmerking komen. En door de gemeente Steenbergen te promoten als de ideale werkomgeving voor jong en ambitieus talent.

Samen trots

In een relatief kleine gemeentelijke organisatie liggen fantastische kansen om brede ervaring op te doen. Ook de slag die we maken van beheers- naar ontwikkelorganisatie, onze ambities, opgaven en collegeprioriteiten, maken van onze gemeente een alleszins interessante werkgever. Het begint echter allemaal met de trots die we met recht mogen uitstralen op de gemeente, het bestuur en de organisatie die we zijn. Daar gaan we ook met onze communicatie, zowel intern als extern, nadrukkelijk op inzetten.

Samen waarmaken

De mensen die we nu nog tekort komen, gaan we ongetwijfeld vinden. Vanuit die overtuiging is deze begroting afgestemd op de volledige capaciteit van onze organisatie. Ook al zit daar nu dus nog een aantal vacatures in; de benodigde personele bezetting en de kosten daarvan zijn al doorgerekend.

En zo zal het voortaan ook altijd gaan. In gevraagde kredieten worden de personele lasten meteen meegenomen en houden we op voorhand - zoveel als mogelijk – ook rekening met inflatiecijfers en dergelijke ontwikkelingen. Zodat we in een later stadium niet voor ongewenste verrassingen komen te staan.

Dit betekent concreet dat we alle acties uit deze begroting ook daadwerkelijk waar hopen te kunnen maken; op basis van alles wat we nu weten. We leggen niet meer werk neer bij onze medewerkers dan ze aan kunnen. Zo houden we het werkklimaat prettig en de werkdruk beheersbaar en dat gaan we zoveel als mogelijk ook bewaken. Dit alles vanaf begin volgend jaar hopelijk onder aansturing van een nieuwe gemeentesecretaris/algemeen directeur en een vernieuwd managementteam in vaste dienst.

Ter afronding van de organisatieontwikkeling heeft de gemeentesecretaris/algemeen directeur a.i. van het college de opdracht gekregen om de benodigde omvang van onze organisatie te bepalen; de benodigde kwaliteit van de organisatie te bepalen en onze medewerkers daaraan te toetsen door middel van een “vlootschouw”; een project op te starten om de werkprocessen van onze organisatie te standaardiseren, een plan te maken om de digitalisering van onze organisatie nog verder te vergroten; een proces op starten voor betere borging van de personeels- en salarisadministratie; een project op te starten om de beschikbaarheid van relevante managementinformatie te verbeteren.

Realistische keuzes

Heel deze aanpak, zoals hiervoor omschreven, vraagt natuurlijk wel wat. Van alle betrokkenen. Versterking van het bestuurlijk-ambtelijk samenspel was ook al één van de speerpunten in onze organisatieontwikkeling. Belangrijkste is dat we met elkaar keuzes durven maken en realistische opdrachten formuleren, die we met z'n allen kunnen waarmaken. Vanuit dat oogpunt hebben we al keuzes gemaakt en zaken doorgeschoven, zoals de collegeprioriteit Toegankelijk Sociaal Domein. Ook zullen we – in relatie tot de beschikbare capaciteit én middelen – terughoudend moeten zijn met het aangaan van nieuwe afspraken.

Hoewel we deze werkwijze moeten zien als een groeiproces, wordt de betrouwbaarheid van de planning sowieso beter én meetbaar. Wat ook de controlerende taak van de raad weer ten goede komt.

Om tot nog efficiëntere resultaten te kunnen komen, en aan de voorkant ook beleidsmatig ons voordeel mee te doen, willen we de komende jaren ook meer gebruik gaan maken van de grote hoeveelheid data waarover we als gemeente beschikken. Vooral door het verband te leggen tussen deze gegevens, kunnen we deze schat aan informatie veel beter benutten.

Samen sociaal sterk en gezond

De alsmaar verdergaande digitalisering van onze samenleving vraagt de nodige aandacht voor de digitale vaardigheden van onze medewerkers, alsook om het bieden van hulp aan inwoners die zich in deze digitale wereld niet of nauwelijks kunnen redden. Iedereen moet per slot van rekening mee kunnen doen in onze gemeente.

Hiervoor moet eerst en vooral de “sociale basis” op orde zijn: het netwerk van personen, instanties, voorzieningen en activiteiten in onze leefomgeving, dat nodig is om ervoor te zorgen dat iedereen mee kán doen. Vanuit die inclusieve gedachte wordt vanaf 2024 ook het participatiebeleid uitgevoerd zoals dat in het nog lopende jaar tot stand gekomen is.

Ook werken we (mee) aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), gericht op het bereiken van een gezonde generatie in 2040, van weerbare en gezonde mensen die opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving, met een sterke sociale basis.

Op dit gebied is er in de voorbije jaren al veel in gang gezet. Denk hierbij onder meer aan het Lokaal Preventieakkoord en zeker niet te vergeten het succes van het Ernaartoe-team, dat de brug slaat tussen mensen die om uiteenlopende redenen zorg mijden en de reguliere hulpverlening. Deze geslaagde pilot wordt in 2024 geborgd als vast onderdeel binnen het sociaal domein en uitgebreid om aan de vraag te kunnen blijven voldoen.

Voornaamste uitdaging op dit terrein is het behouden van de goede balans tussen betaalbare zorg en de toename van de doelgroep, die zich zowel voordoet in de jeugdhulp als vooral ook in de Wmo. Waarbij het langer zelfstandig thuis wonen van senioren in eerste instantie extra middelen vraagt, maar anderzijds bijdraagt aan hun vitaliteit en de druk op zorginstellingen verlaagt.

Duurzaam samen wonen

2024 wordt een belangrijk jaar voor meerdere ontwikkelingen in onze woon- en leefomgeving. Om te beginnen treedt, na veelvuldig uitstel, per 1 januari de landelijke Omgevingswet in werking: de bundeling van alle bestaande wetten voor de (kwaliteit van) onze leefomgeving tot één procedure en één loket.

Hieruit vloeit bovendien de verplichting voort om voor 1 januari 2027 een omgevingsvisie vast te stellen. Het streven is om deze strategische visie voor de lange termijn, voor de gehele (fysieke) leefomgeving in onze gemeente, eind 2024 ter vaststelling aan uw raad te presenteren.

Er moeten volgend jaar ook belangrijke keuzes worden gemaakt over randwegen om de kernen Dinteloord en Steenbergten te kunnen ontlasten van zwaar verkeer. We geven uitvoering aan acties uit het GVVP, met name gericht op de verkeersveiligheid.

Met de voorbereidingen van het Regionaal Strategisch Bedrijventerrein (Reinierpolder III) willen we onze gemeente economisch voortstuwen in de spreekwoordelijke vaart der volkeren.

In de strijd tegen de krapte op de woningmarkt, streven we naar de bouw van 100 flex-woningen en de plannen voor de “vitale vesting” Steenbergen krijgen steeds meer vorm. Als eerste wordt daarnaast het Ontwikkelplan voor de kern Dinteloord bij de kop gepakt, waarna we eerst een evaluatie zullen houden voordat we de Ontwikkelplannen voor de andere kernen definitief in gang zetten.

Vitale kernen

De nieuwe programmamanager Duurzaamheid is weliswaar later dan gepland begonnen, maar voortvarend van start gegaan om in de eerste helft van 2024 het duurzaamheidsbeleid en de daarbij horende uitvoeringsprogramma's op te leveren. Nieuw in dit verband is dat we beleid willen ontwikkelen op de groeiende behoefte aan het plaatsen van kleine windmolens.

Onder de noemer “duurzaam wonen” mag ook het uitvoeringsplan Maatschappelijk Vastgoed en het daaraan onlosmakelijk verbonden accommodatiebeheer worden geschaard, dat in 2024 wordt uitgerold. De gedachte hierachter is om de gebruikers zo goed mogelijk te faciliteren en zo tot meerwaarde te komen voor heel onze gemeenschap. Bijdragend aan de leefbare en vitale kernen die we hebben én in stand willen houden voor de toekomst. Met een (initiatief)rijk verenigingsleven, voldoende betaalbare woningen, groenvoorzieningen, gelegenheid om te spelen en te bewegen, en andere, onmisbare voorwaarden zoals scholen.

De huisvesting van scholen, een wettelijke verplichting, is daarbij een niet mis te verstane opgave voor de komende jaren. Uw raad heeft recent een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld, zodat we de (financiële) consequenties hiervan inzichtelijk kunnen maken. Tegelijkertijd werken we samen met de schoolbesturen aan een nog nader in de begroting te verwerken kindvisie van 0-18 jaar.

Plantaardige toekomst

In de perspectiefnota hebben we al een voorschot genomen op de gouden, of in dit geval nog beter gezegd groene toekomst die zeker voor onze gemeente lonkt. Zelfs sneller dan we op dat moment konden bedenken, volgen de ontwikkelingen elkaar op als het gaat om de transitie naar een circulaire en vooral ook plantaardige toekomst.

Je zou “plantbased” bijna het toverwoord kunnen noemen, dat overal in de mond wordt genomen. Niet alleen lokaal en regionaal, maar ook landelijk en in Europees verband staat de omslag van traditionele (fossiele) naar plantaardige grondstoffen in het middelpunt van de belangstelling. Zowel bij overheden, inclusief het Europees Parlement in Brussel, als bij het internationale bedrijfsleven komen hierdoor grote projecten van de grond en geldstromen los.

Er is sprake van een bijzonder momentum, waarvan we op de korte, maar vooral ook de lange(re) termijn de vruchten kunnen plukken; in het belang van de brede welvaart voor al onze inwoners van nu en in de toekomst.

Recent nog zijn er meerdere delegaties uit Canada op bezoek geweest bij onder meer het Cosun Innovation Center en Rijk Zwaan op het AFC Nieuw-Prinsenland. En dat zijn nog maar twee van de bedrijven op ons grondgebied die in binnen- en buitenland hoog aangeschreven staan én een hoofdrol spelen in de wereldwijde voedseltransitie.

Samen Blijven(d) Herdenken

Onze relatie met Canada krijgt hiermee een nieuwe dimensie, maar is al diepgeworteld dankzij de warme contacten met de nazaten van de regimenten die hier in de nadagen van 1944 hebben gestreden voor onze vrijheid.

In 2024 is het 80 jaar geleden dat onze gemeente is bevrijd. Door de slachtoffers te gedenken en onze vrijheid te vieren, maken we verbinding en geven aan nieuwe generaties door hoe belangrijk het is dat we Samen Blijven(d) Herdenken. We werken hierbij nauw samen met alle

lokale organisaties die zich verantwoordelijk voelen voor en betrokken zijn bij het herdenken van zowel de Tweede Wereldoorlog als de Watersnoodramp van 1953.

Het programma van “80 jaar vrijheid”, waaraan druk wordt gewerkt, speelt zich af in al onze kernen. Met focus op de jeugd, om het herdenken toekomstbestendig te kunnen maken, maar vanzelfsprekend ook nadrukkelijk de aandacht op de laatste generaties die deze donkere periodes uit onze geschiedenis nog persoonlijk hebben meegemaakt.

Bij “De Klok” op Welberg wordt volgend jaar het klaproosveld gerealiseerd. Behalve voor de Tweede Wereldoorlog, komt op deze locatie ook ruimte voor informatie over alle oorlogen en vredesmissies van daarna, waar Nederlandse burgers en militairen bij omgekomen of betrokken zijn geweest.

Herdenken doen we ook samen met onze partners op de Brabantse Wal, in het bijzonder de gemeenten Woensdrecht en Bergen op Zoom, alsook de Stichting Bevrijding Brabantse Wal.

Financiële positie

	2024	2025	2026	2027
Saldo meerjarenbegroting 2024-2027	835.000	2.649.000	-505.000	-362.000

Samen koers houden

Een begroting is veel meer dan een financieel overzicht van inkomsten, uitgaven en de wijzigingen die zich gaandeweg voordoen, als gevolg van nieuwe plannen, meevallers of tegenvallers waar we mee geconfronteerd worden. Naar een begroting kun je dan ook op verschillende manieren kijken. Is het glas half leeg of half vol? Wil je sparen of investeren? Zie je kansen of bedreigingen?

Steenbergen staat bekend als financieel gezonde gemeente. Linksom of rechtsom geredeneerd willen we dat allemaal graag zo houden. We hebben hier nota bene het goud in handen om met vertrouwen de toekomst tegemoet te treden. Kansen genoeg om te gelde te maken en de positie van Steenbergen, en alle kernen, te versterken.

Dat doen we door koers te houden, onder alle omstandigheden. Tegelijkertijd is het niet alles goud wat er blinkt en kunnen we dus ook geen gouden bergen beloven. Ook in de perspectiefnota is al aangegeven dat het Rijk onvoldoende perspectief biedt op een stabiele algemene uitkering. Het demissionaire kabinet heeft in deze situatie, zoals verwacht, geen verandering gebracht. In hoeverre het nieuwe kabinet dit gaat doen, laat zich niet voorspellen. De septembercirculaire geeft een beetje verlichting, maar de vooruitzichten zijn niet florissant.

Samen verantwoordelijk

Bestaanszekerheid is voor nu de grote gemene deler in veel verkiezingsprogramma's, maar we zullen eerst de uitslag van de parlementsverkiezingen eind november en vervolgens de formatie moeten afwachten, voordat duidelijk wordt wat er met de algemene uitkering gaat gebeuren.

Ondertussen raken de kostenstijgingen, die zich op alle fronten voordoen, uiteraard ook de portemonnee van de gemeente. Ook zet de tendens zich voort, dat de Rijksoverheid steeds meer taken verlegt naar de gemeenten. Die verantwoordelijkheid gaan we natuurlijk niet uit de weg, nooit gedaan ook.

Maar naarmate de middelen die we hiervoor van het Rijk ontvangen verder teruglopen, werkt het effect van deze decentralisatie(s) in toenemende mate door op onze financiële positie. Wanneer het Rijk geen maatregelen treft om de eerder doorgevoerde korting van 3 miljard op het gemeentefonds vanaf 2026 te herstellen, bestaat het levensgrote risico dat belangrijke doelstellingen van de landelijk overheid die (deels) door gemeenten worden uitgevoerd, onhaalbaar zijn. Dit betreft onder meer het terugdringen van wachtlijsten in de zorg, de woningbouwopgave, het klimaatakkoord en de hervormingsagenda voor de jeugd(zorg). Daarnaast is een stabiele indexering van het gemeentefonds nodig om o.a. loon- en prijsstijgingen op te kunnen vangen.

Het ontbreken van dergelijke zekerheden zet (nog meer) druk op de balans tussen beleid, prioriteiten en ambities, acties, capaciteit en middelen binnen ons als gemeente.

Voorkomen is beter dan genezen

Het advies van Vereniging Nederlandse gemeenten is om voor 2026 en de daaropvolgende jaren een begroting te presenteren met reële tekorten, bedoeld om de noodklok te luiden bij het Rijk en als het ware “tijd te kopen”. De provincie lijkt hier vanuit haar rol als toezichthouder in mee te gaan, zo blijkt uit een oproep van het college van Gedeputeerde Staten aan de gemeenten in Noord-Brabant. Menig gemeente volgt deze lijn en schrijft zelfs volgend jaar al rode cijfers.

Uw college heeft er voor gekozen om de problemen niet vooruit te schuiven en voornoemd advies te volgen. Dit houdt in dat we de komende jaren samen nadere keuzes zullen moeten maken, om investeringen waarvan we weten dat ze op ons afkomen én de dreigende, forse tekorten in met name de zogenoemde “ravijnjaren” 2026 en 2027 op te kunnen vangen.

We moeten na (blijven) denken over de voordelen die we kunnen halen uit het slim samenwerken met de uiteenlopende partners die we hebben. Minder populaire maatregelen zijn wellicht niet te voorkomen, maar voorkomen is altijd beter dan genezen. Door aan de voorkant te investeren in kostenbeheersing, zouden structurele lasten uiteindelijk lager kunnen uitvallen.

Slecht weer-scenario

Het is aan ons samen om de komende tijd oplossingen te gaan zoeken, zodat we tijdig kunnen inspelen op het slecht weer-scenario dat zich in z'n volle omvang begint af te tekenen.

Dit komt niet uit de lucht vallen en we hebben ons hierop de afgelopen jaren dan ook terdege voorbereid, maar het vraagt opnieuw moed en durf van ons allemaal om verdergaande beslissingen te nemen.

Er wachten ons de komende jaren nog meerdere complexe zaken, waaronder het rioleringsplan, met de nodige impact op onze financiën en mogelijke gevolgen voor de lokale lastendruk.

Begrotingsbehandeling

Op maandag 9 oktober staat de ambtelijke toelichting voor uw raad van deze begroting gepland. De begrotingsbehandeling vindt plaats in de raadsvergadering van 9 november.

Vanuit ons en uw aller betrokkenheid bij het welzijn van onze inwoners, de goede samenwerking met onze ondernemers en de gastvrijheid voor onze gasten, zien wij de beraadslagingen over en uw beschouwingen bij deze begroting met belangstelling en vertrouwen tegemoet.

Het college van burgemeester en wethouders